

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 79/00-129

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a sudcov Ľubomíra Dobríka a Eduarda Báránia vo veci podnetu A. K., bytom S. N. V., toho času v B., zastúpeného advokátom JUDr. T. B., Advokátska kancelária v P., na začatie konania pre porušenie práva podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 To 88/99 z 29. apríla 1999, po verejnom ústnom pojednávaní konanom 17. mája 2001, 31. mája 2001 takto

r o z h o d o l :

Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 3 To 88/99 z 29. apríla 1999, ktorým potvrdil vzatie do väzby A. K., porušil jeho právo podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

A. K. (ďalej len „navrhovateľ“) sa prostredníctvom svojho právneho zástupcu podaním zo 4. októbra 2000, doplneným podaniami z 20. novembra a 4. decembra 2000, obrátil o ústavnú ochranu na Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“)

a požiadal ho, aby rozhodol, že Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 3 To 88/99 z 29. apríla 1999 porušil jeho právo podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

Navrhovateľ argumentoval predovšetkým tým, že po vydaní z Českej republiky dňa 18. marca 1999 mal byť dodaný do výkonu už nariadeného trestu odňatia slobody v trvaní 2 rokov a 4 mesiacov v konaní Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi sp. zn. 3 T 219/97, a nie vzatý do väzby v trestnej veci vedenej na Krajskom úrade vyšetrovania Policajného zboru v Prešove (ďalej len „krajský úrad vyšetrovania“) pod ČVS: KÚV-344/10-97. Pokiaľ ho Okresný súd v Prešove uznesením sp. zn. NtV 77/98 zo dňa 18. marca 1999 do väzby vzal a Krajský súd v Prešove jeho sťažnosť proti tomuto uzneseniu zamietol uznesením sp. zn. 3 To 88/99 z 29. apríla 1999, došlo k rozporu s Trestným poriadkom (zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom v znení neskorších predpisov) a porušeniu jeho práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy. Väzobný dôvod vo veci krajského úradu vyšetrovania mohol byť rešpektovaný počas výkonu trestu odňatia slobody postupom podľa § 74a Trestného poriadku.

Podania navrhovateľa boli ústavným súdom kvalifikované podľa ich označenia, ako aj obsahu ako podnet na začatie konania pre porušenie práv podľa čl. 130 ods. 3 ústavy, resp. § 18 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a tento bol prijatý na ďalšie konanie uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 79/00-17 zo 14. decembra 2000.

Krajský súd v Prešove sa k podnetu navrhovateľa vyjadril podaním z 11. januára 2001, v ktorom ústavnému súdu navrhol, aby vyslovil, že uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 To 88/99 z 29. apríla 1999 nedošlo k porušeniu práva navrhovateľa podľa čl. 17 ods. 5 ústavy.

Krajský súd v Prešove poukázal na to, že pre posúdenie veci je rozhodujúce to, že minister spravodlivosti Českej republiky rozhodnutím z 3. marca 1999 povolil vydanie

navrhovateľa do Slovenskej republiky z dvoch dôvodov, to znamená za účelom výkonu už označeného trestu odňatia slobody, ale aj za účelom trestného stíhania podľa zatýkacieho rozkazu Okresného súdu v Prešove zo dňa 9. decembra 1998 sp. zn. NtV 77/98 v už označenej veci krajského úradu vyšetrovania. Keďže vo veci krajského úradu vyšetrovania bol daný dôvod väzby podľa § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku – lebo navrhovateľ sa nezdržiaval v mieste svojho trvalého bydliska, nemal stále miesto svojho pobytu, ale zdržiaval sa v Rakúsku a neskôr aj v Českej republike – opodstatnene ho Okresný súd v Prešove vzal do väzby uznesením z 18. marca 1999 a Krajský súd v Prešove uznesením z 29. apríla 1999 podľa § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť navrhovateľa proti uzneseniu o vzatí do väzby zamietol. Postup podľa § 74a Trestného poriadku neprichádzal do úvahy, lebo to nenavrhol príslušný prokurátor.

Podľa § 30 ods. 1 a 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd dňa 17. mája 2001 vykonal verejné ústne pojednávanie na Krajskom súde v Košiciach, kde tiež oboznámil s listinami, ktoré majú pre posúdenie veci význam.

Navrhovateľ a jeho právny zástupca sa tohto verejného ústneho pojednávania zúčastnili osobne, pričom vo svojich prednesoch v podstate zotrvali na svojom doterajšom spoločnom stanovisku vrátane návrhu rozhodnutia, ktoré od ústavného súdu požadujú.

Krajský súd v Prešove sa verejného ústneho pojednávania nezúčastnil.

II.

Z podkladov, ktoré ústavnému súde zaslali účastníci konania alebo ktoré si zadovážil sám, vyplývajú nasledovné skutkové zistenia.

Rozsudkom Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi sp. zn. 6 T 50/97 z 27. mája 1997, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 3. septembra 1997, bol navrhovateľ uznaný za vinného okrem iného zo skutku právne kvalifikovaného ako trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 224 ods. 1 a 2 Trestného zákona (Trestný zákon č. 140/1961 Zb. v znení neskorších

predpisov), za čo mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 2 rokov so zaradením do prvej nápravno výchovnej skupiny.

Pretože nariadenie výkonu tohto trestu z 19. septembra 1997 nebolo možné realizovať, Okresný súd v Spišskej Novej Vsi vydal napokon dňa 26. októbra 1998 podľa § 376 Trestného poriadku zatýkací rozkaz. Na jeho základe bol potom navrhovateľ dňa 31. októbra 1998 v Českej republike zadržaný a predvedený do väzobnej väznice Brno – Bohunice (Okresnému súdu v Spišskej Novej Vsi túto skutočnosť oznámilo Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Spišskej Novej Vsi dňa 5. novembra 1998). Krajský súd v Brne uznesením sp. zn. 3 Nt 443/98 z 2. novembra 1998 vzal navrhovateľa do vydávacej väzby, pričom v odôvodnení tohto uznesenia sa odvoláva na zatýkací rozkaz Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi z 26. októbra 1998.

Okresný súd v Spišskej Novej Vsi ďalším rozsudkom sp. zn. 3 T 219/97 z 10. novembra 1998 (v tento deň aj nadobudol právoplatnosť) v konaní proti ušlému podľa § 302 a nasl. Trestného poriadku uznal navrhovateľa za vinného zo skutku právne kvalifikovaného ako trestné činy výtržníctva, násilia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi a nedovoleného ozbrojovania podľa § 202 ods. 1, § 197a a § 185 ods. 1 Trestného zákona, ktorý spáchal 6. júla 1996. Pretože spáchanie skutku predchádzalo vyhláseniu odsudzujúceho rozsudku v predošlej veci Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi sp. zn. 6 T 50/97, navrhovateľovi bol podľa § 35 ods. 2 Trestného zákona uložený súhrnný trest (podľa trestnej sadzby uvedenej v § 224 ods. 2 Trestného zákona). Išlo o trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov a štyroch mesiacov so zaradením do prvej nápravno výchovnej skupiny a trest zákazu činnosti. Zároveň bol zrušený výrok o treste v rozsudku sp. zn. 6 T 50/97 z 27. mája 1997, teda aj výrok o uložení trestu odňatia slobody v trvaní dvoch rokov so zaradením do prvej nápravno výchovnej skupiny.

Okresný súd v Spišskej Novej Vsi potom vydal dňa 15. decembra 1998 podľa § 376 ods. 1 Trestného poriadku nový zatýkací rozkaz, v ktorom požiadal, aby bol navrhovateľ, ktorý sa nachádza vo väznici v Brne, vydaný do výkonu trestu odňatia slobody uloženého mu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 219/97. Tento zatýkací rozkaz bol 21. decembra 1998

doručený Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky. Okresný súd v Spišskej Novej Vsi dal dňa 17. decembra 1998 nariadenie výkonu tohto trestu s odpisom rozsudku doručiť Nápravno-výchovnému ústavu v Levoči s tým, že odsúdený bol vyzvaný na nástup trestu po skončení vydávacej väzby v Českej republike (Referát pre výkon rozsudku – trestu odňatia slobody).

Krajský úrad vyšetrovania uznesením sp. zn. ČVS: KÚV 344/10-97 z 31. decembra 1997 vzniesol navrhovateľovi obvinenie pre skutok právne kvalifikovaný ako trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 a ods. 2 písm. a) Trestného zákona sčasti dokonaný a sčasti v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 Trestného zákona, ktorý mal spáchať dňa 15. júna 1997. Aj na jeho základe potom Okresný súd v Prešove dňa 9. decembra 1998 vydal na navrhovateľa podľa § 376 Trestného poriadku zatýkací rozkaz pod sp. zn. NtV 77/98 s požiadavkou, aby bol navrhovateľ zatknutý a dodaný do väzby tohto súdu (dňa 7. decembra 1999 tento súd vydal ďalší zatýkací rozkaz pod sp. zn. NtV 73/99, pretože medzičasom došlo k rozšíreniu obvinenia proti navrhovateľovi o ďalšie trestné činy).

Na Krajskom súde v Brne prebehlo dňa 16. februára 1999 pod sp. zn. 2 Nt 101/99 verejné zasadnutie, ktorého predmetom bolo rozhodnutie o prípustnosti vydania navrhovateľa v extradičnom konaní. Navrhovateľ tu po poučení uviedol, že súhlasí so skráteným vydávacím konaním. V konaní pred ústavným súdom však navrhovateľ tvrdil, že v tom čase nevedel o zatýkacom rozkaze Okresného súdu v Prešove z 9. decembra 1998 (zo zápisnice o verejnom zasadnutí Krajského súdu v Brne zo 16. februára 1999 táto skutočnosť nie je overiteľná).

Minister spravodlivosti Českej republiky na návrh Krajského štátneho zastupiteľstva v Brne rozhodnutím z 3. marca 1999 pod č. j. 4492/98 M povolil vydanie navrhovateľa do Slovenskej republiky:

„1. k výkonu súhrnného trestu odňatia slobody v trvaní 2 rokov a štyroch mesiacov uloženého rozsudkom Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi z 10. novembra 1998 sp. zn. 3 T 219/97;

2. k trestnému stíhaniu podľa zatýkacieho rozkazu Okresného súdu v Prešove z 9. decembra 1998 sp. zn. NtV 77/98 pre podozrenie zo spáchania trestného činu vraždy podľa § 219 ods. 1, ods. 2 písm. a) Tr. z. SR čiastočne dokonaného a čiastočne nedokonaného v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 Tr. z. SR.“

Z protokolu o vydaní z 18. marca 1999 vyplýva, že navrhovateľ bol v tento deň o 10.00 h v priestore hraničného priechodu odovzdaný príslušným predsedom senátu Krajského súdu v Brne policajným orgánom Slovenskej republiky.

Podľa zápisnice o výsluchu navrhovateľa vo väznici v Bratislave dňa 18. marca 1999 o 12.20 h tento odmietol vypovedať bez prítomnosti svojho obhajcu. Uviedol len, že vie o trestnom stíhaní vedenom proti nemu, v Čechách sa zdržiaval asi 2 dni a predtým bol v Rakúsku. Po vyhlásení uznesenia sudcom Okresného súdu v Prešove o vzatí navrhovateľa do väzby podľa § 68 Trestného poriadku z dôvodu § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku s tým, že väzba začína dňom zadržania 18. marca 1999 o 10.00 h a bude sa vykonávať vo väznici v Bratislave, podal navrhovateľ proti nemu do zápisnice sťažnosť.

Túto sťažnosť zdôvodnil písomne jeho právny zástupca, obhajca (ten istý ako v konaní pred ústavným súdom), pričom argumentoval obdobne ako v podnete podanom na ústavný súd. Namietal predovšetkým, že podľa § 377 Trestného poriadku mal byť navrhovateľ dodaný do výkonu trestu odňatia slobody uloženého Okresným súdom v Spišskej Novej Vsi, a nie vzatý do väzby sudcom Okresného súdu v Prešove. Pokiaľ tento sudca vo veci krajského úradu vyšetrovania zistil dôvody väzby, mohol postupovať len podľa § 74a Trestného poriadku, nie však vziať navrhovateľa do väzby podľa § 68 Trestného poriadku. Žiadal, aby bolo napadnuté uznesenie zrušené a rozhodnuté v zmysle § 74a Trestného poriadku.

Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 3 To 88/99 z 29. apríla 1999 túto sťažnosť zamietol ako nedôvodnú podľa § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Poukázal predovšetkým na skutok, za ktorý je navrhovateľ trestne stíhaný, a jeho právnu kvalifikáciu, existenciu väzobného dôvodu podľa § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku (navrhovateľ

vedel o tom, že je proti nemu vedené trestné stíhanie pre závažný trestný čin, a napriek tomu bez oznámenia orgánom činným v trestnom konaní opustil územie Slovenskej republiky a zdržiaval sa, podľa vlastného vyjadrenia, v Rakúsku a neskôr v Českej republike), zatýkací rozkaz Okresného súdu v Prešove z 9. decembra 1998 a rozhodnutie ministra spravodlivosti Českej republiky z 3. marca 1999. Argumentáciou navrhovateľa – že mal byť dodaný do výkonu trestu odňatia slobody uloženého Okresným súdom v Spišskej Novej Vsi, pričom dôvod väzby vo veci krajského úradu vyšetrovania mohol byť premietnutý v rámci výkonu tohto trestu odňatia slobody prostredníctvom aplikácie § 74a Trestného poriadku – sa nezaoberal.

Navrhovateľ sa nachádza vo väzbe vo veci krajského úradu vyšetrovania doposiaľ (vec je stále len v štádiu prípravného konania). Táto väzba bola medzičasom predmetom viacerých rozhodnutí Okresného súdu v Prešove a Krajského súdu v Prešove, pričom naposledy ju predĺžil podľa § 71 ods. 2 Trestného poriadku do 18. septembra 2001 Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. Ntv - I 2/2001 z 5. februára 2001.

III.

V rámci riešenia problematiky nastolenej v podnete navrhovateľa sa ústavný súd obrátil aj na predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a ministra spravodlivosti Slovenskej republiky. Oboch požiadal, aby mu oznámili poznatky o rozhodovacej činnosti všeobecných súdov pri strete trestu odňatia slobody a väzby a zaslali niektoré reprezentatívne rozhodnutia.

Predseda najvyššieho súdu v liste z 15. marca 2001 uviedol najmä, že najvyšší súd tu nedisponuje ucelenými informáciami o rozhodovacej praxi nižších súdov a nie je možné zovšeobecniť ani prax senátov najvyššieho súdu, pretože výskyt konkrétnych prípadov je len vzácné ojedinelý. Možno len vo všeobecnosti uviesť, že aj v prípadoch, v ktorých bol uložený nepodmienečný trest straty slobody a je podaný tiež návrh na vzatie takejto osoby do väzby, sa vychádza z okolností prípadu, povahy veci a najmä z účelu väzby ako zaisťovacieho opatrenia. Pokiaľ výkon trestu odňatia slobody, s prihliadnutím aj na

eventuálnu aplikáciu ustanovenia § 74a Trestného poriadku o obmedzeniach obvineného vo výkone trestu odňatia slobody, splní účel väzby, senáty najvyššieho súdu uprednostňujú nariadenie a dodanie do výkonu trestu. Iba ak by takýto postup negarantoval splnenie účelu väzby, prichádza do úvahy väzba obvineného, čo sa však v praxi vyskytuje zrejme len výnimočne. Predseda najvyššieho súdu nezaslal ústavnému súdu žiadne rozhodnutie najvyššieho súdu týkajúce sa naznačenej problematiky.

Minister spravodlivosti Slovenskej republiky odpovedal ústavnému súdu prostredníctvom listu generálneho riaditeľa sekcie trestného práva z 21. marca 2001 vrátane príloh (avšak bez zaslania konkrétnych súdnych rozhodnutí). Z tohto listu vyplynulo, že označená sekcia sa nestretla s tým, že by mal obvinený zásadné výhrady, ak bol prepustený z väzby v konkrétnej veci a de facto predvedený na výkon trestu v inej trestnej veci. V praxi to znamená, že dňom prepustenia z väzby obvinený ihneď nastúpi výkon trestu. Naopak, obvinení sa takéhoto postupu dožadujú dôvodiac, že väzbou im narastajú trovy väzby a na druhej strane žijú s vedomím nenastúpeného trestu. Opísaný postup treba považovať za účelný. Generálny riaditeľ Zboru väzenskej a justičnej stráže vo svojom stanovisku zo 7. marca 2001, ktoré tvorí prílohu vyššie označeného listu, uviedol, že prednosť má už nariadený výkon trestu odňatia slobody, pričom z takejto situácie zrejme vychádza aj znenie § 74a Trestného poriadku.

IV.

Predmetom posúdenia ústavného súdu je tvrdenie navrhovateľa, že uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 To 88/99 z 29. apríla 1999, ktorým vlastne potvrdil jeho vzatie do väzby uznesením Okresného súdu v Prešove sp. zn. NtV 77/98 z 18. marca 1999, došlo k porušeniu jeho práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, pretože po vydaní z Českej republiky dňa 18. marca 1999 mal byť dodaný do výkonu už nariadeného trestu odňatia slobody zo strany Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Všeobecné sudy by mali byť, v porovnaní s ústavným súdom, primárnymi ochrancami ústavnosti. Vyplýva to napr. z čl. 144 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy. Podľa čl. 144 ods. 1 sudcovia sú pri rozhodovaní nezávislí a sú viazaní len zákonom (teda aj ústavou a inými ústavnými zákonmi). Podľa čl. 2 ods. 2 štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Podľa čl. 152 ods. 4 výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

Krajský súd v Prešove v konaní a pri rozhodovaní o sťažnosti navrhovateľa proti uzneseniu Okresného súdu v Prešove o jeho vzatí do väzby pôsobil ako súd s plnou jurisdikciou, lebo bol oprávnený posúdiť otázky skutkové a právne, doplniť dokazovanie a rozhodnúť vo veci sám, prípadne aj odlišne ako prvostupňový súd (vrátane prepustenia navrhovateľa z väzby). Mal preto pri svojom postupe brať do úvahy tiež to, aby neporušil právo navrhovateľa podľa čl. 17 ods. 5 ústavy.

Toto právo treba chápať, popri vyššie uvedených ústavných princípoch, aj v súvislosti so znením prvej vety čl. 17 ods. 2 ústavy, podľa ktorej nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Osobná sloboda sa zaručuje (čl. 17 ods. 1 ústavy) a jej pozbavenie – ako spôsoby, tak aj dôvody – má preto ustanoviť zákon. Vzhľadom na význam osobnej slobody ako ústavnej slobody možno povedať, že ustanovenia zákona o spôsoboch pozbavenia osobnej slobody a ich dôvodoch treba rešpektovať, pretože porušenie zákona môže znamenať aj porušenie osobnej slobody podľa ústavy.

Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplývajú v trestnom konaní viaceré spôsoby pozbavenia osobnej slobody, ktoré sú upravené hmotnoprávne a procesne najmä v Trestnom zákone a Trestnom poriadku (napr. trest odňatia slobody, väzba, ústavné ochranné liečenie a ústavná výchova). Jednotlivým zákonom ustanoveným spôsobom pozbavenia osobnej slobody, ktoré sú špecifické, musia logicky zodpovedať aj osobitné dôvody, ktoré ich opodstatňujú. Spôsoby pozbavenia osobnej slobody nie sú preto v zásade zameniteľné

a navzájom kombinovať ich možno len vtedy, ak tak ustanoví zákon (napr. výkon ochranného ústavného liečenia počas výkonu trestu odňatia slobody podľa § 351 ods. 1 Trestného poriadku).

Čl. 17 ods. 5 ústavy upravuje základné podmienky väzby – ako jedného z viacerých ústavne prípustných spôsobov pozbavenia osobnej slobody v trestnom konaní – vrátane požiadavky, aby bol rozhodujúcim subjektom súd. Z vyššie uvedeného je však zrejmé, že povinnosťou súdu, ktorému bola odovzdaná osoba za účelom jej vzatia do väzby, je zisťovať aj to, či sú dané dôvody práve pre takýto, a nie iný spôsob pozbavenia osobnej slobody. Krajský súd v Prešove, hoci nebol súdom prvého stupňa, mal tiež obdobnú povinnosť, pretože pozbavenie osobnej slobody navrhovateľa formou väzby bolo namietané jeho sťažnosťou. Krajský súd v Prešove z dôvodov už skôr uvedených vyriešil túto otázku kladne a vlastne potvrdil vzatie navrhovateľa do väzby zo strany Okresného súdu v Prešove.

Navrhovateľ bol vzatý do väzby podľa § 68 vtedy platného a účinného Trestného poriadku z dôvodu podľa § 67 ods. 1 písm. a) tohto zákona.

Podľa § 68 vziať do väzby možno len osobu, proti ktorej bolo vznesené obvinenie (§ 160). Rozhodnutie o väzbe sa musí odôvodniť aj skutkovými okolnosťami. O väzbe rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca.

Podľa § 67 ods. 1 obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak sú tu konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu,

a) že ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť hneď zistiť, ak nemá stále bydlisko.

Minister spravodlivosti Českej republiky povolil dňa 3. marca 1999 vydanie navrhovateľa do Slovenskej republiky k výkonu trestu odňatia slobody uloženého mu Okresným súdom v Spišskej Novej Vsi a tiež k trestnému stíhaniu vo veci krajského úradu vyšetrovania, pričom dňa 18. marca 1999 bol navrhovateľ z týchto dôvodov do Slovenskej

republiky vydaný. Tu nebol vzatý do výkonu nariadeného trestu odňatia slobody, ale do väzby.

Slovenský Trestný poriadok uvádza pri výkone trestu odňatia slobody (§ 320 a nasl.), ktorý bol nariadený, dôvody brániace jeho realizácii (napr. odklad, prerušenie, upustenie od výkonu, prípadne udelenie milosti a použitie amnestie), nefiguruje však medzi nimi výkon väzby.

Trestný poriadok vôbec nepočíta so situáciou, že by sa nariadený trest odňatia slobody nevykonával z dôvodu väzby v inej trestnej veci. Počíta však s presne opačnou situáciou, ktorú upravil v § 74a s názvom „Obmedzenia obvineného vo výkone trestu odňatia slobody“. Podľa odseku 1 tohto ustanovenia ak sa vedie trestné stíhanie proti obvinenému vo výkone trestu odňatia slobody a ak je daný niektorý z dôvodov väzby podľa § 67, rozhodne o dôvodoch, obsahu a trvaní nevyhnutných obmedzení, ktoré sa proti nemu uplatnia, súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca.

Navrhovateľ bol vydaný z Českej republiky z dôvodu vyžiadania Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky a na základe zatýkacích rozkazov Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi a Okresného súdu v Prešove podľa § 376 ods. 1 Trestného poriadku, a preto postup po jeho vydaní upravuje § 377 Trestného poriadku.

Podľa ods. 1 § 377 Trestného poriadku obvineného, ktorého cudzí štát vydal, prevezmú policajné orgány. Prevzatú osobu bez odkladu odovzdajú predsedovi senátu súdu, ktorý vydal zatýkací rozkaz. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia ak nejde o vydanie na výkon trestu, predseda senátu je povinný obvineného do 24 hodín od odovzdania vyslúchnuť a rozhodnúť o väzbe.

Aj zo znenia § 377 Trestného poriadku vyplýva, že po vydaní osoby cudzím štátom prichádza do úvahy jej vzatie do väzby iba vtedy, ak nejde o výkon nariadeného trestu odňatia slobody. Inými slovami, výkon nariadeného trestu odňatia slobody má prednosť pred väzbou.

Ústava a na ňu nadväzujúci Trestný poriadok majú svoju vnútornú principiálnu logiku, vychádzajúcu aj zo zásady prezumpcie neviny. Podľa čl. 50 ods. 2 ústavy každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

Účelom Trestného poriadku podľa § 1 ods. 1 je najmä upraviť postup orgánov činných v trestnom konaní tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní. Tento účel je potrebné realizovať čo najrýchlejšie (§ 2 ods. 4) vrátane výkonu trestu odňatia slobody (§ 321), ktorý nadväzuje na právoplatné vyslovenie viny zo skutku právne kvalifikovaného ako trestný čin a uloženie trestu odňatia slobody. Právoplatným odsúdením prestáva chrániť páchatel'a prezumpcia neviny a nastupuje právo štátu realizovať uložený trest v rámci jeho účelu, ako aj povinnosť páchatel'a podrobiť sa mu.

Podľa § 23 ods. 1 Trestného zákona účelom trestu je chrániť spoločnosť pred páchatel'mi trestných činov, zabrániť odsúdenému v ďalšom páchaní trestnej činnosti a vychovať ho k tomu, aby viedol riadny život, a tým výchovne pôsobiť aj na ostatných členov spoločnosti. Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia výkonom trestu nesmie byť ponížená ľudská dôstojnosť. Trest odňatia slobody je bližšie upravený v zákone č. 59/1965 Zb. o výkone trestu odňatia slobody v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o výkone trestu odňatia slobody“) a vo vyhláske Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 125/1994 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody.

Účelom väzby ako zaisťovacieho opatrenia voči trestne stíhanej osobe, ktorú chráni prezumpcia neviny, je pozbavenie jej osobnej slobody z dôvodov uvedených v § 67 Trestného poriadku. Účelom zákona č. 156/1993 Z. z. o výkone väzby je upraviť výkon väzby a práva a povinnosti osôb vzatých do väzby (§ 1), pričom spôsob výkonu väzby musí rešpektovať prezumpciu neviny (§ 2 ods. 1).

Pokiaľ dôjde k stretu právoplatne uloženého trestu odňatia slobody v jednej trestnej veci s podmienkami väzby v inej trestnej veci, jednoznačne má prednosť výkon trestu

odňatia slobody. V tomto prípade možno hovoriť o práve obvineného, aby vykonával trest odňatia slobody, a nie väzbu. V opačnom prípade mu totiž hrozí tiež nebezpečie, že pokiaľ v inej, väzobnej veci by bolo trestné stíhanie zastavené alebo by bol spod obžaloby oslobodený, čas strávený vo väzbe nebude možné kompenzovať s trestom odňatia slobody, ktorý kvôli väzbe nevykonával, a tento bude musieť až potom vykonať.

Vzatie osoby do väzby v jednej veci napriek tomu, že sú dané podmienky, aby vykonávala trest odňatia slobody v inej veci, je zjavne neopodstatnené. Krajský súd v Prešove potvrdil vzatie navrhovateľa do tzv. útekovej väzby, hoci z rozhodnutia ministra spravodlivosti Českej republiky z 3. marca 1999 bolo evidentné, že tento povolil vydať navrhovateľa aj k výkonu trestu odňatia slobody.

Výkonom tohto trestu bolo preto možné ihneď odstrániť obavu, ktorá je dôvodom uvalenia väzby podľa § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku (že obvinený ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu). Túto obavu, ako aj inú obavu, ktorá by odôvodňovala ďalší väzobný dôvod v trestnej veci krajského úradu vyšetrovania, bolo možné paralyzovať aj v ďalšom priebehu výkonu trestu odňatia slobody prostredníctvom postupu podľa § 74a Trestného poriadku (napr. obmedzenie proti prípadnému prerušeniu výkonu trestu podľa § 35 zákona o výkone trestu odňatia slobody).

Ako už bolo uvedené, výkon trestu odňatia slobody predstavuje formu pozbavenia osobnej slobody, ktorá nadväzuje na právoplatné uznanie viny a uloženie trestu, pričom dotknutú osobu tu už nechráni prezumpcia neviny. Väzba je však pozbavením osobnej slobody, ktorá nadväzuje len na vznesené obvinenie (prípadne podanú obžalobu) a väzobné dôvody, pričom trestne stíhanú osobu tu chráni prezumpcia neviny. Z principiálneho hľadiska preto nemožno pripustiť, že by v priebehu výkonu trestu odňatia slobody vrátane realizácie obmedzení podľa § 74a Trestného poriadku nebolo možné zabezpečiť dostatočne tiež účel väzby v inej trestnej veci.

Ak by vo veci krajského úradu vyšetrovania existovali dôvody väzby aj pri skončení výkonu trestu odňatia slobody navrhovateľa uloženého Okresným súdom v Spišskej Novej Vsi (eventuálne pri jeho podmienenom prepustení), mohol byť vzatý do väzby vtedy.

Z doposiaľ uvedenej právnej analýzy je zrejmé, že pozbavenie osobnej slobody, ktorá je ústavne chránená v čl. 17 ústavy, má svoj ústavný rámec a presné pravidlá. Z nich okrem iného vyplýva, že výkon trestu odňatia slobody a väzba sú dva odlišné spôsoby pozbavenia osobnej slobody, ktoré sú podmienené aj odlišnými právnymi dôvodmi. V prípade ich stretu (v dvoch trestných veciach) má prednosť trest odňatia slobody preto, lebo nadväzuje na právoplatné uznanie viny a uloženie trestu a počas jeho trvania možno zabezpečiť aj účel väzby (zabezpečenie účelu trestu odňatia slobody výkonom väzby do úvahy neprichádza).

Krajský súd v Prešove v konaní a pri rozhodovaní o sťažnosti navrhovateľa proti uzneseniu o vzatí do väzby mal prihliadať na právo navrhovateľa podľa čl. 17 ods. 5 ústavy a vykladať ho konzistentne najmä s už označenými ustanoveniami ústavy, Trestného poriadku a Trestného zákona. Súčasťou zákonného obsahu základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj právo nebyť vzatý do väzby, pokiaľ sú dané podmienky pre nástup výkonu trestu odňatia slobody.

Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 3 To 88/99 z 29. apríla 1999, ktorým potvrdil vzatie navrhovateľa do väzby – hoci v tom čase existovali zákonné podmienky, aby nastúpil výkon trestu odňatia slobody - odobril postup, ktorý nepredpokladá ani Trestný poriadok, a týmto uznesením porušil právo navrhovateľa podľa čl. 17 ods. 5 ústavy.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. mája 2001

